

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile „2008. aasta keskkonnapoliitika ülevaade””

KOM(2009) 304 lõplik

(2010/C 347/13)

Raportöör: **Daniel RETUREAU**

24. juunil 2009 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile „2008. aasta keskkonnapoliitika ülevaade””

KOM(2009) 304 lõplik.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon võttis arvamuse vastu 28. jaanuaril 2010.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 460. istungjärgul 17.–18. veebruaril 2010 (17. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 118, vastu hääletas 4, erapooletuks jäi 10 liiget.

1. Järeldused ja soovitus

1.1 Komitee on seisukohal, et ELi institutsioonid ja liikmesriigid on kliimamuutuste ja säästva arengu problemaatikasse väga tõsiselt suhtunud. Siiski jääb palju teha ühiste seisukohtade saavutamiseks ning mõõdetavate ja ambitsioonikate kohustuste tagamiseks rahvusvahelisel tasandil ning selleks, et vaadata üle poliitika AKV riikide ja üldisemal tasandil arengumaade toetuseks. Sama kehtib ka peamiste kaubanduspartnerite, eelkõige USA puhul.

1.2 Toodete ökoloogilisele kogujalajäljele tuleks kehtestada miinimumnõuded. ELi poliitika peaks ka edaspidi põhinema nii õigusaktidel kui ka vabatahtlikel vahenditel ja algatustel, eesmärgiga muuta käitumist ja tõsta teadlikkust uutest probleemidest, millega inimkond peab edaspidi toime tulema. Teabe ja haridusega seonduvaid aspekte tuleks kodanikuühiskonna tasandil rohkem arendada.

1.3 Integreeritud kliima- ja energiapoliitika on hakanud vilja kandma. Seda poliitikat tuleks laiendada nii, et see hõlmaks teisi kasvuhuonegaase ja sektoreid (eelkõige eri transpordiliike), edendades rahvusvahelist koostööd kõnealuses valdkonnas.

1.4 Sellistel õigusaktidel nagu REACH või keskkonnavastutuse eeskirjad on ka edaspidi oluline roll koos tööstussektori, kodanike ja tarbijate algatustega.

1.5 Terve rida viimastel aastatel vastu võetud direktiive nõuab hoolikaid järelemeetmeid, et tagada nende korrektne ülevõtmine ning vastavasisulise riikliku õigustiku tõhusus, eelkõige selle rakendamise järelevalve valdkonnas.

1.6 Aruanne on väga ulatuslik ja äärmiselt kasulik, aga mil määral on kodanikud sellest teadlikud?

2. Komisjoni aruande põhipunktid

2.1 2008 oli aasta, mil ELi kodanikud puutusid esmakordselt äärmiselt tihedalt kokku kliimamuutuste problemaatikaga, millest on saanud esmase tähtsusega poliitikavaldkond.

2.2 See asjaolu rõhutab vajadust minna üle vähem süsihappegaasi heiteid tekitavale majandusele ja panustada ressursside säästmisse. Nende väljakutsetega toimetulemiseks on kavas täiendada jõupingutused.

2.3 Majandust mõjutas suures ulatuses enneolematu kriis. Finantskriisi tulemusel vähenesid oluliselt investeeringud reaalmajandusse, samal ajal suurenesid märkimisväärselt töötus ja riigieelarvete puudujäägid, mis oli riiklike laenude ning pankadesse ja krediitiasutustesse investeerimise tagajärg.

2.4 Komisjoni aruanne sisaldab teatist nõukogule ja parlamendile. Komiteega ei ole korrapäraste eduaruannete teemal ametlikult konsulteeritud, kuid komitee soovib neid aruandeid saada, et järgida ELi õigustiku ja suuniste konkreetset rakendamist.

2.5 2008. aasta keskkonnapoliitika aruanne sisaldab kokkuvõtet ELi algatuste ning nende tõhususe kohta, eelkõige seoses kasvuhuonegaaside heitkoguste vähendamise kohustusega, mis võeti Kyotos, ning uute kohustustega, mis olid detsembris Kopenhagens toimunud kliimakonverentsi oodatud tulemuseks. Komitee võttis kõnealusel teemal vastu arvamuse ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ ELT C 128, 18.5.2010, lk 116.

2.6 Vastavalt komisjoni andmetele ja tehtud analüüsidele on ELil head eeldused saavutada kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise eesmärgid, mis on seatud Kyoto protokollis kliimamuutustevastase võitluse raames. ELil ja selle liikmesriikidel – vähemalt enamikul neist – on igati lootust jõuda oma heitkoguste vähendamise eesmärkideni. Näib, et seatud eesmärgid on võimalik isegi ületada tänu teatud liikmesriikide panusele, kes uurivad võimalust võtta täiendavaid meetmeid.

2.7 Aruandes käsitletakse eri valdkondi, mida hõlmab ELi keskkonnapoliitika. Komisjoni dokument on siiski ainult kokkuvõtte täielikust aruandest, mis kujutab endast mahukat kogumikku, milles on üle 200 lehekülje ning mis on ära toodud komisjoni dokumendi lisas.

2.8 Võrreldes 2006. aasta ulatuslike andmetega olid 15-liikmelise ELi kasvuhoonegaaside heitkogused 2008. aasta juunis 2,7 % võrra väiksemad võrdlusaasta (1990) asjaomastest näitajatest, samal ajal kui majanduskasv oli ligikaudu 40 %. Praegune poliitika ja olemasolevad meetmed peaksid võimaldama võrdlusaastaga võrreldes heitkoguste vähendamist 3,6 % võrra 2010. aastal, st oleme poolel teel ajavahemikuks 2008–2012 püsitatud kohustuse suunas, vastavalt millele peab EL vähendama heitkoguseid 8 % võrra. Heitkoguste täiendavat vähendamist 3 % ulatuses, mis annaks kokku 6,6 %-lise vähendamise, on võimalik saavutada aastekvootide ostmisega kolmandatelt riikidelt heitkoguste vähendamise projektide abil Kyoto protokollis mehhanismide raames. Süsiniku neeldajad peaksid vähendama heitkoguseid veelgi 1,4 % võrra.

2.9 Neist meetmetest peaks piisama Kyoto eesmärkide saavutamiseks ning isegi ületamiseks, kuna liikmesriigid ei ole oma prognoosidesse veel kaasanud aastekvootide eraldamise ülemmäära, mis on kindlaks määratud aastateks 2008–2012 ELi heitkogustega kauplemise süsteemi osas. See peaks tagama heitkoguste vähendamise veel 3,3 % võrra võrdlusaasta näitajatega võrreldes.

3. Märkused

3.1 Komisjoni prognoosid 2008. aasta aruandes põhinevad täielikel, kuid suhteliselt vanadel andmetel ning mittetäielikel andmetel, mis pärinevad 2006. aastast või hilisemast ajast. Kuid need olid 2008. aastal ainsad kättesaadavad andmed ning komisjon võttis arvesse kõiki asjaomaseid tulemusi, mida koguti kuni dokumendi avaldamiseni. Vaatamata Kopenhaagenis toimunud kliimakonverentsi pettumust valmistavatele tagajärgedele on komitee seisukohal, et EL peab saavutama heitkoguste vähendamise eesmärgi, mille ta kehtestas iseendale 2012. aastaks, ning jätkama püüdlusi heitkoguste vähendamiseks vastavalt 2020. aastaks kehtestatud eesmärgile.

3.2 Terve rida viimastel aastatel vastu võetud direktiive nõuab hoolikaid järelmeetmeid, et tagada direktiivide korrektne ülevõtmine ja ülevõetud riikliku õigustiku tõhusus, eelkõige selle rakendamise järelevalve valdkonnas. Osal liikmesriikidest ei õnnestunud täita neile määratud eesmärgid. Aruandes tuuakse

esile olemasolevad probleemid ja takistused ning tehtud edusammud. Aruanne on ulatuslik ja üksikasjalik ning sisaldab uusi näitajaid, mis kajastavad eri toodete ja tegevuste ökoloogilist kogujalajälge. Komitee loodab, et dokument leiab laia kõlapinna, samuti nagu ka tulevased aruanded, ning innustab muutma käitumist tootmise, turustamise ja tarbimise valdkonnas.

3.3 Komitee arvates ei ole piisavalt veenev argument, vastavalt millele kriis tähendab võimalust muuta meie tootmis- ja tarbimismustreid jätkusuutlikumaks. Pidevalt suureneb nende perekondade arv, kelle ostujõud väheneb oluliselt tööpuuduse ja selliste ettevõtete sulgemise tagajärjel, mis on osaliselt viinud oma tootmise üle kolmandatesse riikidesse. Tööhõive ja eluase, eelkõige noortele, on lühikeses perspektiivis ikka veel keske tähendusega küsimused, millele tuleks leida positiivsed lahendused.

3.4 Ebakindlate, ajutiste ja osalise tööajaga töökohtade arv suureneb. See on asjaolu, mis tekitab ebastabiilsust ega töhusta muudatusi majapidamiste tarbimisharjumustes ega ettevõtete tegevuses. Ettevõtted otsustavad mõnikord ekspordida oma kõige saastavama tootmisprotsessi EList välja, selle asemel et investeerida teistesse tootmismudelitesse, kuna eelkõige VKEda jaoks on krediitvõimalused vähenenud.

3.5 Aruandes käsitletakse üksnes lühidalt kriisi tagajärgede küsimust ning keskkonnasõbralikke lahendusi ei ole kaugeltki veel leitud. Kriis on tabanud raskelt ka riike väljaspool Euroopa Liitu, eelkõige arengumaid. Praeguses olukorras on keeruline leida tõhusat poliitikat nende riikide abistamiseks, samal ajal kui ametlik arenguabi ja eri toetused kiiresti kahanevad. Tingimata on tarvis kiirelt ja järjekindlalt muuta meie käitumist, et aidata neid riike, kellel puuduvad vajalikud ressursid ja tehnoloogia kliimamuutuste vastu võitlemiseks.

3.6 Astudes sammu tagasi tavalise majandusideoloogia rakendamise poole, ei too see kaasa arengut turvalisema ja kvaliteetsema keskkonna suunas ning finantsturgude ja tööstuse edastatud signaalid ei tekita just erilist lootust. Vaja on ELi kodanike poliitilist otsusekindlust ja tugevamat pühendumust ning objektiivsemat aruandlust meedialt, kes ei peaks asjatult looma katastroofistsenaariume.

3.7 Uute tööstusriikide jaoks (Hiina, Brasiilia, India jne) on turumajandusega tööstusriikide vanad tarbimismudelid ikka veel ihaldusväärne eesmärk ning nende riikide valitsused ja kodanikud ei saa hästi aru piiranguist, mida soovitakse neile peale suruda keskkonnareostuse, eluviiside muutmise ja tarbimise valdkonnas. Nad näevad kliimamuutuste vastu peetavast võitlusest tulenevates nõudmistes ajaloolist ebaõiglust enda suhtes ja seda hetkel, mil nad üritavad päästa oma elanikkonda vaesusest ja edendada haridust ning tervishoidu industrialiseerimise abil, mis toimub tänu rahvusvaheliste ettevõtete nõudlusele alltöövõtjate kaupade järele.

3.7.1 Nende taotlusi abi saamiseks ja tehnosiirdeks tuleb võtta väga tõsiselt, kui soovitakse jätkata kliimalepetega algatatud teed.

3.8 Nende kaubavedu, mis toimub maailma ühest otsast teise killustatud tootmisahela ja üksikest kaugel asuvate tarbijate tõtu, tuleks läbi mõelda ning välja töötada asjaomased meetmed. Keskkonna ja kliima heaks tehtud kulude uus sisestamine koormab praegu tarbijaid kulude ja saaste näol. Komitee toetab seetõttu jõupingutusi, mida tehakse MARPOLi konventsiooni läbivaatamisel ja laevade tekitatud merereostuse piiramisel. Samuti tuleks kehtestada ka üldised eeskirjad finantsturgude ja parema transpordiloojastika jaoks ning jätkusuutliku toodangu toetamiseks.

3.9 Komitee jagab komisjoni seisukohta, vastavalt millele peaksid valitsused rakendama oma majanduse taastamise kavasad selleks, et saavutada paremat energiatõhusust, panustades keskkonnasõbralikku infrastruktuuri ja edendades keskkonnasõbralikku innovatsiooni.

3.10 Tugev keskkonnapoliitika võib aidata kaasa nn rohelisema ja väiksema kliimamõjuga majanduse hoogustumisele ning ettevõtete ja majapidamiste tarbimismustrite ümberkujundamisele.

3.11 Bioloogilise mitmekesisuse kiire vähenemine maailmas (paljude selliste taime- ja loomaliikide kadu, millest mõned, sealhulgas linnu- ja mesilasliigid, on suures ohus, samal ajal kui nende tähtsus põllumajanduse jaoks on väga suur) nõuab meetmete rakendamist, et pidurdada liikide kadumist. Eelkõige puudutab see järgmisi valdkondi:

- metsade majandamine ja lageraiete lõpetamine ürgmetsades ja vihmametsades;

- põllumajandusmeetodid (kindlaks on tehtud, et praegused taimekaitsevahendid mõjutavad mesilaste tervist ja lindude toitumist).

3.12 Komitee toetab uute näitajate väljatöötamist, mille puhul võetakse arvesse bioloogilist mitmekesisust ja kliimat, nagu tehti algust EUROSTATi jaoks kuuenda keskkonnaalase tegevusprogrammi prioriteetsetes valdkondades.

3.13 Süsinikdioksiid ei ole ainus kasvuhoonegaas ning seetõttu tuleks olla väga tähelepanelik lämmastikoksiidide ja kõige sellise puhul, mis võib mõjutada osoonikihti ning põhjustada atmosfääri soojenemist.

3.14 Komitee rõhutab kodanike probleemidest teavitamise ja aktiivse osaluse tähtsust probleemide lahendamisel. Inimesi tuleks suunata heade tavade kasutamisele kaupade tarbimisel ning majapidamisjäätmete piiramisele ja sorteerimisele. Sama oluline on, et ettevõtted teadvustaksid endale kõnealuseid probleeme ja kaaksid võitluse kliimamuutuste vastu oma kohustuste hulka, mis neil on sotsiaalvastutuse valdkonnas.

3.15 Suuremat osa aruandes nimetatud programmide ja eeskirjadest on komitee käsitlenud oma varasemates arvamustes⁽²⁾. Komitee on samuti loonud säästva arengu vaatlusrühma, et tõhusamalt panustada kliimamuutuste vastu võitlemise strateegiatesse, ELi õigusaktide ja poliitika järelmeetmetesse ning nende tõhususe kontrolli.

Brüssel, 17. veebruar 2010

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Mario SEPI

⁽²⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamused: ELT C 128, 18.5.2010, lk 122.; ELT C 318, 23.12.2009, lk 97; ELT C 317, 23.12.2009, lk 75; ELT C 318, 23.12.2009, lk 92; ELT C 306, 16.12.2009, lk 42; ELT C 277, 17.11.2009, lk 67; ELT C 277, 17.11.2009, lk 62; ELT C 318, 23.12.2009, lk 88; ELT C 218, 11.9.2009, lk 55; ELT C 218, 11.9.2009, lk 50; ELT C 218, 11.9.2009, lk 46; ELT C 175, 28.7.2009, lk 34; ELT C 218, 11.9.2009, lk 59; ELT C 306, 16.12.2009, lk 39; ELT C 204, 9.8.2008, lk 66.